

MUSIKHJÄLPEN



Lärarhandledning för högstadium och gymnasium

INGEN SKA BEHÖVA DÖ AV HUNGER



Foto: PreciousPhotos/Shutterstock.com



Innehåll

Ingen ska behöva dö av hunger – Din musik räddar liv	3
Så här kan du arbeta med Musikhjälpen 2023	5
Allmänna metodtips	5
Viktigt att tänka på	5
Hunger i Sverige?	7
Anpassa lärarhandledningen efter tillgänglig tid	7
Engagera er i Musikhjälpen	7
Tema 1: Vad är hunger? – Introducera ämnet	8
A. Red ut begreppen!	8
Faktaruta 1 - Begrepp	10
B. Läget i världen	12
Faktaruta 2 – Kortfakta	13
Tema 2: Orsaker och lösningar	14
A. Orsaker	14
1. Den globala ekonomin	14
2. Historiska förklaringar	15
3. Politiska val	15
B. Lösningar	16
1. Bistånd	15
2. Hållbarhet	17
Vad kan klassen göra?	18

Ingen ska behöva dö av hunger – din musik räddar liv

Mat är en mänsklig rättighet. Trots det dör människor runtom i världen varje dag till följd av undernäring. Omkring var tionde människa vet inte när eller vad de kommer att äta nästa gång. Genom Musikhjälpen 2023 kan alla vara med och bidra till kampen mot hunger.

Den värsta hungerkrisen i modern tid

För många i Sverige är hunger när magen kurrar innan en sen lunch eller dåligt humör när blodsockret sjunkit. För de miljontals människor som lever där hungern är akut handlar det om att överleva dagen. Upp till 783 miljoner människor är drabbade av hunger och över 40 miljoner befinner sig i ett nödläge med risk för svält.

Nästan hälften av alla dödsfall bland barn under fem år beror på undernäring. Skolbänkar står tomma för att elever är för hungriga för att gå till skolan och bönder ser hur extremväder förstör skörd efter skörd.

En dödlig kombination av faktorer har fått hungern att öka

Trots att det går att förse jordens befolkning med tillräckligt mycket mat har antalet människor drabbade av hunger ökat med över 120 miljoner bara de senaste fyra åren.

Människor som flyr undan krig och konflikter lämnar sin försörjning och sina tillgångar bakom sig, vilket gör det ännu svårare att köpa mat eller producera egen. Inte sällan används hunger som ett vapen, till exempel genom att stridande parter stjälar boskap eller kidnappar bönder. På grund av klimatföränd-

ringarna tvingas människor som lever på jordbruk se sina marker torka ut och boskap dö i hettan. Rysslands krig mot Ukraina slår även hårt mot Ukrainas stora livsmedellexport vilket har satt matförsörjningen för miljontals människor i gungning.

Hungern grusar framtidsutsikter

Hunger är inte bara ett problem här och nu. Stigande priser och växande fattigdom gör att risken för bland annat barn- och tvångsäktenskap, människohandel och sexuell exploatering ökar i skuggan av hungerkriser.

När undernärda mammor föder undernärda barn försämras barnens fysiska och kognitiva utveckling. Nödvändiga saker, som att lära sig att läsa, blir svårare och kroppens motståndskraft mot vanliga sjukdomar försämras. På så vis står hela generationers framtidsutsikter på spel.

Enligt FN:s globala mål för hållbar utveckling ska hunger utrotas till år 2030, men som det ser ut nu kommer uppskattningsvis 600 miljoner människor fortfarande gå hungriga då. Genom Musikhjälpen 2023 kan vi höja kunskapen och bidra till kampen för att ingen ska behöva dö av hunger.

MUSIKHJÄLPEN



Så kan ditt bidrag till Musikhjälpen göra skillnad
Bidrag till Musikhjälpen 2023 kommer att förbättra livssituationen för människor som drabbas av den värsta hungerkrisen i modern tid.

Det handlar dels om akuta insatser för att rädda liv, såsom matpaket, näringsbehandlingar med till exempel nötkräm och kontantstöd där människor ges möjlighet att fatta egna beslut för att förbättra tillgången till mat och bättre hälsa.

Utöver akuta insatser behövs långsiktig förändring. Därför kan bidrag gå till medicinska insatser mot kronisk undernäring och stärkta hälsosystem. Det kan också handla om att stärka lantbrukssystem, till exempel genom bättre odlingsmetoder och klimatsmarta lösningar där jordbruket förblir hållbart. Bidrag kan också gå till att förse skolor med mat, vilket ger fler barn tillgång till mat samtidigt som det blir ett incitament för att låta barn gå i skola och få utbildning.

FAKTA OM MUSIKHJÄLPEN

En decembervecka om året engagerar Musikhjälpen hela Sverige i kampen mot en mänsklig katastrof. Tre kända programledare blir inlåsta i en glasbur på ett torg för att sända radio och tv dygnet runt i 144 timmar. Sveriges bästa artister, kända profiler och engagerade personer går ihop för att sprida kunskap, samla in pengar och stötta människor som kämpar för rätten till ett värdigt liv. Musikhjälpen görs av P3 Sveriges Radio, SVT och Radiohjälpen sedan 2008.

Insamlingen hanteras av Radiohjälpen, public services insamlingsorganisation som sedan 1939 har samlat in pengar för att förändra liv och lindra nöd. Radiohjälpen samarbetar med professionella partnerorganisationer för att varje insamlad krona ska komma till mest effektiv användning. De projekt som får stöd ska verka internationellt och arbetet ska utgå från internationella överenskommelser, som till exempel FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna.



Foto: Mattias Ahm/Sveriges Radio



Här kan du se det bästa från Musikhjälpen 2022!

<https://www.youtube.com/watch?v=z4EtdG9Pual>

Så här kan du arbeta med Musikhjälpen 2023

Materialet är främst avsett för arbete med elever i högstadiet och gymnasiet.Handledningen är tänkt som ett stöd i arbetet med årets tema "Ingen ska behöva dö av hunger".

Allmänna metodtips

I denna lärarhandledning finns frågor, diskussionsuppgifter och fördjupande aktiviteter med fokus på att ta reda på mer och sovra bland information från olika källor, samt att förhålla sig källkritiskt till dessa. Arbetsätten och redovisningsformerna kan varieras på många olika sätt. Du som lärare vet bäst vad som passar din klass. Fundera gärna på om du kan blanda skriftliga och muntliga moment, ppt-presentationer, planscher, forumteater etcetera. Årets tema i Musikhjälpen lämpar sig också väl för ämnesövergripande samarbeten.

Viktigt att tänka på

Som alltid när man arbetar med ett ämne som väcker starka känslor är det bra att vara väl förberedd på de tankar, frågor och reaktioner som kan komma upp till ytan. Det kan finnas elever i gruppen som antingen själva eller genom släktingar har erfarenheter av olika utsatta situationer. Då är det extra viktigt att gå varsamt fram. Du som lärare behöver fundera igenom vilka situationer som kan uppkomma i ditt klassrum. Läs gärna tipsrutan på nästa sida för tips på vad du kan behöva tänka på i undervisningen.

NÅGRA TIPS TILL DIG SOM LÄRARE

Beredskap

- Involvera gärna ytterligare personal på skolan, till exempel lärare i andra ämnen eller kurator, så att de är förberedda och vid behov kan läsa in sig på frågorna. Bjud gärna in dem att vara med.
- Prata ihop dig med dina kollegor. Vilka erfarenheter finns och vilka tillvägagångssätt kan ni hjälpas åt att ta fram?

Metodtips för att prata om känsliga frågor i klassrummet

- Utgå från öppna frågor där det ges möjlighet att reflektera fritt, och där det inte finns bara ett korrekt eller ett felaktigt svar på frågan. Det kan även finnas flera alternativa svar. Det är inte heller säkert att du som lärare är den som vet mest.
- Träna eleverna på att se en fråga ur flera perspektiv; vilka intressen finns det och vad kan olika aktörer tycka och tänka? Vilka krockar mellan intressen kan uppstå?
- Både lärare och elev ska försöka att undvika att bedöma varandras svar. Du som lärare kan gärna hjälpa till att sortera vad som är en tolkning och vad som är fakta när du ger respons.
- Om du som lärare inte kan svara på en fråga så kan du berätta det. Ta upp frågan vid nästa lektionstillfälle när du har tänkt igenom vad du vill svara.
- Sammanfatta samtalet, antingen gemensamt i klassen, eller som exit tickets där eleverna skriver ner sina tankar anonymt på lappar.
 - *Varför diskuterade vi det här idag?*
 - *Finns något mer att säga?*
 - *Ska vi fortsätta nästa lektion?*
 - *Vilka tankar och insikter tar ni med er?*
 - *Är det något ni fortfarande undrar över?*
- Se till att du är tillgänglig ifall någon eller några i klassen vill ta kontakt med dig efteråt för att prata om känslor eller frågor som de inte kunde eller ville ta upp i helklass, alternativt öppna upp för att eleverna kan kontakta dig skriftligt.
- Om du upplevt att någon elev kan ha reagerat särskilt känslomässigt eller starkt bör du ta enskild kontakt med eleven efter lektionen.

MUSIKHJÄLPEN



Hunger i Sverige?

Musikhjälpen 2023 handlar om den globala hungerskrisen. Även om livshotande hunger inte är ett samhällsproblem i Sverige är det möjligt att eleverna själva vill prata om situationen här. Det går givetvis bra om du som lärare vill fokusera på detta, men eleverna bör i så fall göras uppmärksamma på att det är en annan fråga och inte vad Musikhjälpen 2023 fokuserar på.

Anpassa lärarhandledningen efter tillgänglig tid

Denna lärarhandledning är gjord för att kunna användas oavsett om du har möjlighet att ägna en eller några lektioner eller ett längre, bredare tema som spänner över flera veckor. Gå igenom materialet i lugn och ro för att komma fram till vad som passar din klass bäst. Här är ett förslag på hur du kan använda lärarhandledningen olika beroende på hur mycket undervisningstid som är tillgänglig.

Antal lektioner	Upplägg
1–2	Använd hela eller delar av tema 1.
3 eller fler	Börja med hela eller delar av tema 1 och gå vidare med tema 2.

Glöm inte att också planera för att låta eleverna engagera sig i insamlingen eller på annat sätt sprida kunskaper om ämnet!

Engagera er i Musikhjälpen

I Musikhjälpen står människors engagemang i centrum. Programmet bygger på de som engagerar sig runtom i Sverige. **Sist i denna lärarhandledning** finns tips om hur klassen, både lärare och elever, kan göra för att bli aktiva deltagare och öka sitt engagemang för Musikhjälpens insamling. Många anordnar egna insamlingsaktiviteter som loppisar och träningsutmaningar.



Foto: Mattias Ahim/Sveriges Radio

Tema 1: Vad är hunger?

– Introducera ämnet

TILL LÄRAREN

Detta tema fungerar som en introduktion till ämnet. Temat innehåller två delar:

1. "Red ut begreppen!" som klargör vilka ord och begrepp som betyder vad i sammanhanget. Till sin hjälp har eleverna faktarutor och ett avsnitt ur radioprogrammet Vetenskapsradion Hälsa <https://sverigesradio.se/avsnitt/darfor-ar-rekordmangamanniskor-hungriga> från Sveriges Radio.
2. "Läget i världen" som ger eleverna en tydlig bild av världsläget. Eleverna använder främst faktaunderlaget som finns i denna lärarhandledning, och kan i en fördjupningsuppgift komplettera med fakta från andra källor.

TIPS

Lärarhandledningen föreslår att ni avslutar arbetet med att reda ut begreppen med att göra så kallade "exit tickets": Det innebär att lektionen eller momentet avslutas genom att eleverna enskilt skriver ner några tankar om vad de lärt sig, kommit att tänka på eller känt under lektionen. Detta kan göras anonymt och du som lärare kan knyta an till dessa exit tickets vid nästa lektionstillfälle för att vidareutveckla och fördjupa temat utifrån elevernas tankar. Detta går även att göra muntligt i helgrupp (förstås.)

TILL ELEVEN

A. Red ut begreppen!

Det är viktigt att definiera begrepp, så att vi kan prata om samma sak när vi ska diskutera problem tillsammans med andra, och när vi ska ta reda på hur ett problem ser ut.

Innan ni lyssnar:

Fundera enskilt över följande frågor och ställ en hypotes. Vad tror ni är rätt svar?

- Vad är skillnaden mellan hunger och svält?
- Vilka orsaker kan det finnas till att många människor i världen svälter?

MUSIKHJÄLPEN



Under tiden ni lyssnar:

Lyssna fram till 09:15 på [Vetenskapsradion Hälsa](#) om den globala hungerskrisen. (Var uppmärksam på att programmet gjordes för snart ett år sedan och att vissa av siffrorna som nämns har förändrats.)

Medan ni lyssnar, leta efter svaren på följande frågor:

- Vilka är de främsta skälen till att hungern i världen ökat?
- Vad betyder uttrycket "en perfekt storm"?
- Vad händer med kroppen hos barn om de får för lite mat?
- Hur har klimatförändringar och torka förändrat samhällen så att fler människor bor i slumområden?
- Varför är det viktigt för människors hälsa att flickor får gå i skolan och gå klart sin utbildning?

Efter att ni lyssnat:

- Arbeta i par eller mindre grupper och jämför era svar med varandra. Gå sedan igenom tillsammans i helklass.
- Studera begreppen i faktarutan nedan och skriv ner förklaringar till dem med dina egna ord:

matosäkerhet =

kronisk undernäring =

akut undernäring =

svält =

- Besvara följande frågor:
 - Stämde era hypoteser?
 - Lärde ni er något ni inte visste tidigare?

Sist i helklass:

Gå tillsammans med läraren igenom begreppen i helklass och red ut eventuella missförstånd.

Gör "exit tickets":

- Vad reagerade du starkast på?
- Vad har du lärt dig som du inte visste sedan tidigare?
- Vad skulle du vilja veta mer om?

Faktaruta 1 - Begrepp

Hunger – En obehaglig och smärtsam känsla som uppkommer när vi inte får i oss tillräckligt mycket mat. Ofta används hunger och undernäring synonymt (Unicef 2022).

Felnäring/malnutrition – Ett onormalt fysiologiskt tillstånd orsakat av otillräckligt, obalanserat eller överdrivet intag av näring. Inkluderar både undernäring samt övervikt och fetma (Unicef 2022).

Undernäring/undernourishment – När den vanliga matkonsumtionen inte räcker till den energi som krävs för att upprätthålla ett normalt, aktivt och hälsosamt liv (Unicef 2022). Vanliga tecken på och konsekvenser av undernäring är bland annat:

- **Wasting** – Låg kroppsvikt i förhållande till en persons längd. Ofta har individen minskat i vikt nyligen som en konsekvens av matbrist eller sjukdom.
- **Stunting** – Kort längd i förhållande till en persons ålder. Det är en effekt av kronisk eller återkommande matbrist.
- **Underweight** – Barn med låg kroppsvikt i förhållande till sin ålder. De kan vara drabbade av wasting, stunting eller båda.
- **Brist på vitaminer och/eller mineraler** (WHO 2021).

Akut livsmedelsosäkerhet/acute food insecurity (enligt IPC) – När bristande tillgång till näring på en viss plats vid en viss tid försätter människors liv och leverne i direkt fara, oavsett orsak, kontext eller tidsspann. När det gäller akut livsmedelsosäkerhet pratar man ofta om *food crises*. Det kan vara viktigt att skilja på kronisk matbrist eller hunger över tid, och akut matbrist som är ett allvarligt hot mot människors liv här och nu. Akut livsmedelsosäkerhet mäts med hjälp av Integrated Food Security Phase Classification (IPC):s skala Acute Food Insecurity Scale (AFI). Skalan har fem steg varav de tre sista kräver omedelbara insatser för att undvika svält, det sista steget i skalan (IPC 2022).

<p>Fas 1 Minimal Människor kan få i sig tillräckligt med näringsrik mat utan större förändringar i vardagen.</p>	<p>Fas 2 Stressat läge Människor har nått och jämt en tillräcklig kost, men kämpar för att uppfylla andra behov.</p>	<p>Fas 3 Kris En del människor har höga nivåer av undernäring och kan inte få tag på tillräckligt med mat. Andra tvingas använda alla sina besparingar och övriga tillgångar för att täcka sina grundläggande matbehov.</p>	<p>Fas 4 Nödläge Människor står inför extrem matbrist. Akut undernäring och sjukdom är utbrett. Risken för att dö av svält ökar snabbt.</p>	<p>Fas 5 Svältkatastrof Människor har inte tillgång till mat och kan inte heller tillgodose andra grundläggande behov. Minst ett av fem hushåll har extrem matbrist. Minst 30 procent av barnen lider av akut undernäring. Varje dag dör minst två av 10 000 personer av svält eller sjukdom relaterad till undernäring.</p>
--	--	---	---	--

Omedelbara insatser krävs för att undvika svält

Svält/famine – Den yttersta konsekvensen av hunger som innebär att många människor dör på grund av undernäring. I vardagligt tal används svält ofta svepande för att beskriva hungersnöd. Men svält deklarerar inte lättvindigt. Det är sista steget i IPC-skalan och har tydliga kriterier:

- 1 av 5 hushåll i ett visst område upplever extrem matbrist (var femte person har inte tillräckligt att äta)
- Mer än 30 procent av befolkningen lider av akut undernäring
- En hög dödsfrekvens där två av 10 000 vuxna dör varje dag

När svält deklarerar har människor redan börjat dö. Just nu finns det inga länder som uppfyller kriterierna, däremot lever miljontals människor på gränsen till svält (WFP 2023). Svält deklarerar oftast av flera parter tillsammans, ofta regeringen i det drabbade landet tillsammans med olika FN-organ. Senast svält deklarerades var i Sydsudan 2017.

KÄLLOR:

IPC. 2022. [Understanding the IPC Scales](https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/communication_tools/brochures/IPC_Brochure_Understanding_the_IPC_Scales.pdf)

https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/communication_tools/brochures/IPC_Brochure_Understanding_the_IPC_Scales.pdf

Unicef. 2022. [UN Report: Global hunger numbers rose to as many as 828 million in 2021](https://www.unicef.org/press-releases/un-report-global-hunger-numbers-rose-many-828-million-2021)

<https://www.unicef.org/press-releases/un-report-global-hunger-numbers-rose-many-828-million-2021>

WFP. 2023. [Fighting famine](https://www.wfp.org/fight-famine)

<https://www.wfp.org/fight-famine>

WHO. 2021. [Malnutrition](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/malnutrition)

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/malnutrition>

B. Läget i världen

Arbeta först enskilt:

Läs igenom introduktionen till ämnet och faktaruta 2.

Arbeta sedan tillsammans:

Arbeta i par eller smågrupper. Svara på frågorna nedan och gör följande uppgifter med koppling till texten:

1. Kan en människa dö på grund av undernäring?
2. Vilka typer av insatser är de som krävs mest för att rädda fler människor från hunger?
3. Ibland sägs det att hunger kan "gå i arv". Hur tror ni att det kan gå till?
4. Vad i texten förvånade er mest? Ge minst två exempel på saker ni inte visste sedan tidigare.
5. Det är teoretiskt möjligt att dela upp jordens resurser så att alla människor får tillräckligt att äta. Vilka tror ni är de främsta skälen till att problemen med global hunger inte blivit bättre?

Undersök mer:

Arbeta i par eller smågrupper. Utgå från faktaruta 2 och använd sedan andra källor för att ta reda på svaren på frågorna nedan. Ni kan själva välja vilka källor ni vill använda men vi har valt ut några tips nedan. Glöm inte att anteckna vilken källa ni använder för att hitta informationen!

1. Var nionde person i världen är drabbad av hunger. I vilka områden och länder är hungern mest utbredd?
2. Förutom att ge mat och näring till de mest behövande kan bistånd motverka hunger med effekter också på längre sikt. Hur då? Ge några exempel!
3. Vilka grupper i ett samhälle är det oftast som drabbas hårdast när mat blir en bristvara?

Tips på källor att använda:

FN:s program World Food Programme

<https://sv.wfp.org> (Viss information på engelska)

Sveriges biståndsmyndighet SIDA

<https://www.sida.se/sida-i-varlden/teman/lantbruk-och-livsmedelsforsorjning>

FN:s barnfond Unicef

<https://unicef.se/overleva-och-utvecklas/undernaring>

Presentera era svar för ett annat par/grupp och jämför vad ni kommit fram till. Fundera särskilt över följande:

1. Kan ni se några mönster för i vilka länder hungern är utbredd och där det är svårt att få tag på mat?
2. Vilka källor har ni använt?
 - a. Var någon källa mer lätt att använda än någon annan? Varför?
 - b. Var någon källa mer tillförlitlig än någon annan? Varför?
 - c. Fanns det källor ni valde att inte använda? Varför?
 - d. Vilka källor har använts i faktarutan? Varför har Musikhjälpen valt att använda dessa?

Faktaruta 2 – Kortfakta

- Upp till 783 miljoner människor, över 9 procent av världens befolkning, är drabbade av hunger (FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO 2023)
- Över 40 miljoner människor befinner sig i ett nödläge med risk för svält (WFP 2023c)
- Antalet människor i världen som går hungriga har ökat med mer än 122 miljoner de senaste fyra åren (FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO 2023)
- Var tredje människa i världen har svårt att få tag på tillräckligt med mat (FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO 2023)
- 45 miljoner barn under fem år i världen väger för lite för sin längd - ett tillstånd som kan vara livshotande (Unicef 2023)
- Hälften av alla dödsfall bland barn under fem år beror på undernäring (Unicef 2023)
- 70 procent av alla som går hungriga i världen bor i områden som är drabbade av krig och våld (WFP 2023b)
- Uppskattningsvis 600 miljoner människor kommer fortfarande gå hungriga år 2030 – året då målet är att hungern ska vara utrotad (FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO 2023)

KÄLLOR:

FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO. 2023. [The State of Food Security and Nutrition in the World](https://www.fao.org/3/cc3017en/cc3017en.pdf)

<https://www.fao.org/3/cc3017en/cc3017en.pdf>

Unicef. 2023a. [Child Malnutrition](https://data.unicef.org/topic/nutrition/malnutrition)

<https://data.unicef.org/topic/nutrition/malnutrition>

WFP. 2023a. [WFP Global Operational Response Plan 2023 Update #8](https://www.wfp.org/publications/wfp-global-operational-response-plan-update-8-june-2023)

<https://www.wfp.org/publications/wfp-global-operational-response-plan-update-8-june-2023>

WFP. 2023b. [A Global Food Crisis](https://www.wfp.org/global-hunger-crisis)

<https://www.wfp.org/global-hunger-crisis>

70

procent av alla som går hungriga
i världen bor i områden som är
drabbade av krig och våld

Tema 2: Orsaker och lösningar

TILL LÄRAREN

Syftet med detta tema är att eleverna ska ges möjlighet att utveckla sina förmågor att analysera samhällsfrågor och föra resonemang om dem utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Genom att fördjupa sig i olika bidragande orsaker till hungerskrisen får eleverna en förståelse för komplexiteten i svåra samhällsfrågor. De förslag på lösningar som tas upp är inte tänkta att vara heltäckande, tvärtom är de endast exempel som valts ut för att belysa bredden på de insatser som behövs för att skapa en långsiktigt fungerande matproduktion för hela planetens befolkning.

TIPS

I den här lärarhandledning utgår delen om historiska orsaker från UR:s serie "Plugga historia". Den är särskilt utformad för undervisning i högstadiet. Om du undervisar i gymnasiet rekommenderar vi ni tittar på [Historia förklarad](https://urplay.se/program/221740-historia-forklarad-imperialismen) <https://urplay.se/program/221740-historia-forklarad-imperialismen> som har också ett avsnitt om imperialismen.

TILL ELEVEN

A. Orsaker

Innan ni tittar

Fundera över följande frågor tillsammans, gärna genom att göra en mindmap eller ett ordmoln:

- Vilka orsaker kan det finnas till svält?
 - Fundera på ekonomiska orsaker, vädermässiga orsaker, politiska orsaker, klimatmässiga och historiska orsaker.
- Spara det ni kommit fram till och fyll efterhand som ni i arbetet med temat hittar fler orsaker att lägga till.

1. Den globala ekonomin

Under tiden ni tittar

Titta på [Perspektiv på världen om den globala ekonomin](https://urplay.se/program/205441-perspektiv-pa-varlden-om-den-globala-ekonomin) <https://urplay.se/program/205441-perspektiv-pa-varlden-ekonomi-global-ekonomi>.

Medan ni tittar, fundera över följande frågor:

1. Vad är globalisering?
2. Varför sker den mesta handeln mellan rika länder?
3. Vad får det för konsekvenser för utvecklingsländer?
4. Vad är Human Development Index? Hur hänger det ihop med global ekonomi?
5. Vad innebär Fairtrade?

MUSIKHJÄLPEN



Efter att ni tittat

Ta åter upp frågan om vilka historiska, ekonomiska och klimatmässiga orsaker det kan finnas till svältkatastrofer. Hjälpte programmet er att hitta fler? Fyll på er lista!

2. Historiska förklaringar

Innan ni tittar

Fundera tillsammans på vilka historiska händelser som kan orsaka hungersnöd i världen idag. Vad kommer ni på?

Under tiden ni tittar

Titta på [Plugga Historia om imperialismen](https://urplay.se/program/232836-plugga-historia-imperialismen) <https://urplay.se/program/232836-plugga-historia-imperialismen>. Skriv ner det som ni får reda på i programmet skulle kunna vara orsak till fattigdom idag.

Efter att ni tittat

Svara på dessa frågor:

1. Vilka förklaringar till dagens uppdelning av fattiga och rika länder fick ni i avsnittet? Jämför med vad ni tänkte innan ni tittade. Hur stämde det?
2. Kolonialmakterna utarmade (alltså plundrade och förstörde) de erövrade områdena på flera olika sätt. Hur då? Skriv en kort redogörelse om vad de gjorde. Skriv också om vilka konsekvenser detta har fått idag. Använd orden *råvaror*, *industrier*, *marknad*, *gränser*, *kultur*, *religion*, *rasism*, *språk* samt *rika och fattiga länder*.
3. Programledaren Andreas säger såhär om Berlinkonferensen: "Ofta drogs gränserna rakt igenom de samhällen som redan fanns där." Det här är en nyckelmening som ger en förklaring till dagens Afrika. Hur då? Diskutera.
4. Kan denna förklaring användas för andra världsdelar också? Eller finns det alternativa förklaringar i till exempel Syd- och Nordamerika eller Asien?

Gå igenom svaren i par eller i helklass.

3. Politiska val

Lyssna på den andra delen av radioprogrammet [Vetenskapsradion Hälsa](#) (från ca minut 09:15). Där berättar Camilla Orjuela, professor i freds- och utvecklingsforskning vid Göteborgs universitet att hon tycker att politik är en viktigare orsak till svält än till exempel torka och missväxt.

- På vilka sätt har mänskliga handlingar och politiska beslut bidragit till att skapa svält?
- Hur kan svält användas vid krig?
- Varför kan demokrati och demokratiska funktioner som till exempel fri journalistik bidra till att stoppa eller minska risken för svält?

B. Lösningar

Lösningar på kriser kan vara kortsiktiga och akuta eller långsiktiga. Vid svåra och komplexa kriser, såsom den globala hungerskrisen, finns så klart inte en lösning som ensam löser problemet. I stället behövs ofta en kombination av lösningar som fungerar både på kort och lång sikt. En lösning som både kan ges akut och på lång sikt är bistånd.

1. Bistånd

Innan ni tittar

Fundera tillsammans, gärna genom att göra en mindmap eller ett ordmoln, om vad ni vet om bistånd.

Följande frågor kan hjälpa er:

- Hur kan bistånd se ut när det når fram till mottagaren?
- Vilka biståndsorganisationer känner ni till?

Under tiden ni tittar

Titta på [Perspektiv på världen om bistånd](https://urplay.se/program/205449-perspektiv-pa-varlden-om-bistand) <https://urplay.se/program/205449-perspektiv-pa-varlden-resurser-bistand>

Medan ni tittar, fundera enskilt över svaren på följande frågor:

1. Vad är en NGO?
2. Vad är SIDA?
3. I filmen sägs att bistånd måste ges på mottagarlandets villkor och i samarbete mellan länderna. Vad betyder det?
4. Vilka orsaker nämns till att det fortfarande finns fattigdom på den afrikanska kontinenten?

Efter att ni tittat

- Arbeta i par eller mindre grupper och jämför era svar med varandra. Gå sedan igenom tillsammans i helklass.
- Dela in er i mindre grupper och diskutera följande frågor:
 1. Vilken risk finns med bistånd, särskilt i krigszoner?
 2. Bör vi ge bistånd till diktaturer?
 3. I slutet av filmen ifrågasätter Kokui Selormey Hanson om bistånd verkligen löser det långsiktiga problemet med fattigdom. Vad tror du?
 4. Vilka fördelar och nackdelar kan du se för ett fattigt land med bistånd?
 5. Bistånd kan vara både kortsiktigt och långsiktigt. Ge exempel på bådadera.

2. Hållbarhet

Av FN:s Globala mål, som är en del av arbetet mot hållbar utveckling till 2030, handlar mål 2 om att utrota hunger i världen. Ansvaret för att arbeta mot de globala målen delas världens alla länder, vilket innebär att även Sverige behöver arbeta mot målens formuleringar om att "Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk".

UR:s serie [Härfån till hållbarheten](https://urplay.se/serie/200289-harifran-till-hallbarheten) <https://urplay.se/serie/200289-harifran-till-hallbarheten> berättar bland annat om hur [matkonsumtion](https://urplay.se/program/200280-harifran-till-hallbarheten-matsvinn) <https://urplay.se/program/200280-harifran-till-hallbarheten-matsvinn> och [matproduktion](https://urplay.se/program/200288-harifran-till-hallbarheten-borja-agera) <https://urplay.se/program/200288-harifran-till-hallbarheten-borja-agera> kan göras mer hållbart. Titta på avsnittet om matsvinn. Dela sedan in er i smågrupper och diskutera frågorna nedan:

Diskussionsfrågor

- Mycket av maten vi slänger går egentligen att äta. Hur vet man när maten är för gammal?
- Vad kan restauranger göra för att minska mängden mat som slängs?
- När är det okej att slänga mat? När är det inte okej?
- Hur kan ni göra för att bidra till en mer hållbar matkonsumtion?

Undersök mer

- På en vanlig restaurang med bufféserving slängs 40 procent av maten. Hur stor andel av maten som serveras på er skola slängs?
– Vad gör skolan för att minska matsvinnet? Kan ni komma med fler förslag?
- Nötkött, kyckling, fisk eller vegetariskt - vad är sämst för miljön att lägga på tallriken vad gäller vattenförbrukning och markyta som krävs för odling?
– Vad spelar det för roll om det går åt mycket vatten? Förklara!

Länkar:

Läs också på den svenska biståndsmyndigheten [SIDA:s hemsida](https://www.sida.se/sida-i-varlden/teman/lantbruk-och-livsmedelsforsorjning) om hur de arbetar för att göra matproduktionen i världen mer hållbar: <https://www.sida.se/sida-i-varlden/teman/lantbruk-och-livsmedelsforsorjning>

Nu har vi tagit upp två lösningar för att motverka svält: bistånd och en förändrad mathållning för att hushålla med jordens resurser. Men det finns förstås fler lösningar.

- Hur kan demokrati och fredsarbete vara viktigt för att motverka svält? Hur hänger det ihop?
- Vilka andra lösningar kan du se?

40

procent av maten på en vanlig restaurang med bufféserving slängs

Vad kan klassen göra?

Till lärare och elev

En grundtanke med Musikhjälpen är att engagera unga människor. Därför ska det vara enkelt för alla att vara med. Inget sätt och ingen person är viktigare än någon annan. En 16-årig elev som samlar ihop en tia för varje timme hen pluggar är lika viktig som en stor kändis som drar in hundratusentals kronor. Det viktiga är inte hur mycket man skänker – det är att man engagerar sig. Det lilla räcker när vi är många. Det är bara fantasin som sätter gränser för hur ni kan engagera er i Musikhjälpen. Fundera tillsammans över vilka era styrkor är och hur ni kan använda dem i ert engagemang för Musikhjälpen!

Inspiration:

- Är du bra på att baka? Sälj bullar!
- Gillar du utmaningar? Starta en bössa och spring 100 meter för varje 10 kronor du får in.
- Älskar du musik och fest? Arrangera en skolfest och skänk entréavgiften till Musikhjälpen.
- Är du bra på att slå in paket? Ställ upp ett bord i en galleria och slå in julklappar mot en slant till Musikhjälpen.
- Anordna en loppis!
- Samla pant och skänk pengarna.



MUSIKHJÄLPEN



Vad räcker pengarna till?

20

kronor räcker till att en familj ska få något att äta och dricka under ett besök på ett rehabiliteringscenter (Act Svenska Kyrkan).

400

kronor räcker till mat för en familj i en månad (Röda Korset).

90

kronor räcker till att rädda livet på ett undernärt barn genom en sjukhusbehandling

3200

kronor räcker till att utbilda 15 bönder om trädplantering och hållbara jordbruksmetoder, vilket ger ökade skördar och bättre möjlighet att stå emot klimatförändringar (Vi-skogen).

250

kronor räcker till energirik nötkräm i tio dagar för att behandla fem akut undernärda barn (Rädda Barnen).





i samarbete med



Produktion: UR och Sveriges Radio

musikhjalpen.se